

Προς
Πρόεδρο και μέλη της Ερευνητικής Επιτροπής
των κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών

6 Μαΐου 2021

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε και μέλη της Ερευνητικής Επιτροπής

Κλήση της PwC Κύπρου ενώπιον της Ερευνητικής Επιτροπής των κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεων αλλοδαπών επενδυτών και επιχειρηματιών (Ερευνητική Επιτροπή) - Ενημερωτικό σημείωμα

Αναφορικά με την κλήση της PwC Κύπρου για εμφάνιση ενώπιον της Ερευνητικής Επιτροπής, την Παρασκευή 7 Μαΐου 2021, υποβάλλουμε το παρακάτω σημείωμα. Το σημείωμα αυτό έχει στόχο να δώσει το γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο προσφέραμε υπηρεσίες σε σχέση με το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα (ΚΕΠ), καθώς και τον τρόπο λειτουργίας του οργανισμού αναφορικά με το εν λόγω πρόγραμμα. Επιπλέον, στόχο έχει να σας ενημερώσει για τις διαδικασίες που ακολούθησε η PwC Κύπρου αναφορικά με τις επαγγελματικές σχέσεις που έχει συνάψει με τους πελάτες της, και πιο συγκεκριμένα με τους πελάτες στους οποίους παρείχε υπηρεσίες πολιτογράφησης μέχρι τον τερματισμό του ΚΕΠ το 2020.

A. Γενικές πληροφορίες για την PwC Κύπρου

Θεωρούμε σημαντικό να παρουσιάσουμε συνοπτικά το ευρύτερο πεδίο δράσης και λειτουργίας της PwC Κύπρου ούτως ώστε οι υπηρεσίες που προσφέραμε σχετικά με το ΚΕΠ να τεθούν στη σωστή τους διάσταση. Για το λόγο αυτό σας παραθέτουμε τις πιο κάτω πληροφορίες, οι οποίες είναι αναρτημένες και στην ιστοσελίδα της PwC Κύπρου.

1. Η PwC Κύπρου είναι μέλος του παγκόσμιου δικτύου εταιρειών της PricewaterhouseCoopers που διαθέτει περισσότερους από 284.000 επαγγελματίες, σε 155 χώρες. Για την εξυπηρέτηση των αναγκών του μεγάλου πελατολογίου της, το οποίο δραστηριοποιείται τόσο τοπικά όσο και διεθνώς, μέσα στο σημερινό πολυσύνθετο επιχειρηματικό περιβάλλον που απαιτεί εξειδικευμένη γνώση, η PwC Κύπρου εργοδοτεί πέραν των 1000 επαγγελματιών, όχι μόνο λογιστών αλλά και από άλλους κλάδους, όπως π.χ. της πληροφορικής, της εκτίμησης ακινήτων, της ανάλυσης δεδομένων, της τεχνητής νοημοσύνης κ.ά. Το διεθνές δίκτυο της PricewaterhouseCoopers, από το 2008 έχει παρουσία και στον τομέα των νομικών υπηρεσιών με πλήρες μέλος τη δικηγορική εταιρεία, Σ. Α. Ευαγγέλου & ΣΙΑ Δ.Ε.Π.Ε.
2. Τα έσοδα του οργανισμού μας για το οικονομικό έτος που ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2020 ανήλθαν στα €82,3 εκ., ενώ η συνεισφορά του στα έσοδα του κράτους ανήλθε σε €30,6 εκ., όπως διαφαίνεται και στον Ετήσιο Απολογισμό μας καθώς και στον Ετήσιο Απολογισμό Διαφάνειας της PwC, που βρίσκονται αναρτημένα στην ιστοσελίδα του οργανισμού.

*PricewaterhouseCoopers Ltd, PwC Central, 43 Demostheni Severi Avenue, CY-1080 Nicosia
P O Box 21612, CY-1591 Nicosia, Cyprus
T: +357 - 22 555 000, F: +357 - 22 555 001, www.pwc.com.cy*

3. Το συνολικό αποτύπωμα του οργανισμού στην Κύπρο για το 2018 (η τελευταία χρονιά για την οποία διενεργήθηκε εξειδικευμένη έρευνα), εκτιμάται στα €166.8 εκ, που αντιστοιχεί σε συνεισφορά στο ΑΕΠ της Κύπρου ύψους περίπου 0,6%. Ο εν λόγω απολογισμός του αποτυπώματος της PwC Κύπρου στην οικονομία, στην κοινωνία και στο περιβάλλον βρίσκεται αναρτημένος στην ιστοσελίδα της PwC.
4. Η PwC Κύπρου είναι ένας οργανισμός που επικεντρώνεται στην ποιότητα και εφαρμόζει αυστηρά τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις. Λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των υπηρεσιών της και της πλήρους συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις της, εφαρμόζοντας συστήματα με αυστηρά πρότυπα παρακολούθησης και ελέγχου.
5. Το επίπεδο συμμόρφωσης και η αποτελεσματικότητα των συστημάτων ελέγχου εξετάζεται συστηματικά (τουλάχιστον σε ετήσια βάση) με αυστηρούς ελέγχους από το διεθνές δίκτυο της PwC, αλλά και από τις ρυθμιστικές αρχές της χώρας. Η PwC Κύπρου είναι κάτω από τον ρυθμιστικό έλεγχο της Επιτροπής Δημόσιας Εποπτείας του Ελεγκτικού Επαγγέλματος και του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ). Επιπρόσθετα, εταιρεία του ομίλου της PwC Κύπρου, που είναι αδειοδοτημένη από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου, βρίσκεται κάτω από τον ρυθμιστικό έλεγχο της εν λόγω Επιτροπής. Η δικηγορική εταιρεία του δικτύου της PwC στην Κύπρο είναι κάτω από το ρυθμιστικό έλεγχο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και η θυγατρική της εταιρεία κάτω από το ρυθμιστικό έλεγχο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

B. Παροχή υπηρεσιών σε σχέση με το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα.

1. Σημειώνεται ότι οι αμοιβές μας για τις υπηρεσίες που παρείχαμε σε σχέση με το ΚΕΠ καθορίζονταν μόνο με βάση τον χρόνο εργασίας των στελεχών μας και όχι με βάση την έκβαση της αίτησης του πελάτη (success fee). Επιπρόσθετα, η PwC Κύπρου δεν είχε οποιοδήποτε όφελος σε καμία χρονική στιγμή από την αγορά ακίνητης ιδιοκτησίας, ή από οποιαδήποτε άλλη συναλλαγή του αιτητή/επενδυτή σε σχέση με το ΚΕΠ, υπό τη μορφή προμήθειας ή άλλης παρόμοιας αμοιβής, ή οφέλους από οποιοδήποτε τρίτο, επιχειρηματία ανάπτυξης γης, πωλητή επένδυσης ή άλλο σε σχέση με οποιαδήποτε επένδυση ή συναλλαγή στα πλαίσια του ΚΕΠ.
2. Αναφέρεται ότι οι υπηρεσίες πολιτογράφησης δεν αποτέλεσαν σημαντικό ή κεντρικό πεδίο δράσης για την PwC Κύπρου, αλλά αντίθετα αποτελούσαν συμπληρωματικές υπηρεσίες που προσφέρθηκαν κυρίως σε υφιστάμενους πελάτες της PwC Κύπρου ή του διεθνούς της δικτύου. Οι υπηρεσίες πολιτογράφησης που παρέχονταν από τον οργανισμό ξεκίνησαν όταν οι υφιστάμενοι πελάτες μας ζητούσαν καθοδήγηση και συμβουλές από εμάς προκειμένου να συμμετέχουν στο επενδυτικό πρόγραμμα που πρόσφερε η Κυπριακή Δημοκρατία. Να σημειωθεί ότι τα έσοδα του οργανισμού μας από τις πολιτογραφήσεις αντιστοιχούν στο 1.41% επί των συνολικών ετήσιων εσόδων του οργανισμού για τα έτη 2010 μέχρι και το 2020.
3. Ο οργανισμός μας σε αρκετές περιπτώσεις αρνήθηκε να παρέχει υπηρεσίες πολιτογράφησης, λόγω του ότι κρίθηκε ότι οι αιτούντες δεν πληρούσαν τις απαραίτητες προϋποθέσεις.
4. Από το 2010 μέχρι και τις 21/07/2020 (ημερομηνία υποβολής της τελευταίας αίτησης για πολιτογράφηση στα πλαίσια του ΚΕΠ, για την οποία η PwC Κύπρου πρόσφερε σχετικές υπηρεσίες), ο οργανισμός μας υπέβαλε 243 αιτήσεις κύριων αιτητών. Από αυτές τις αιτήσεις, 16 εξακολουθούν να εκκρεμούν, 4 αποσύρθηκαν από τους ενδιαφερόμενους, ενώ 5 απορρίφθηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών.

5. Η PwC Κύπρου κατά καιρούς υποβάλλει (στην Πολιτεία, στις Ρυθμιστικές Αρχές, στα Επαγγελματικά Σώματα, σε Οργανισμούς και άλλους) προτάσεις και εισηγήσεις για τον εκσυγχρονισμό, ενίσχυση και βελτίωση του ρυθμιστικού και εποπτικού πλαισίου στην Κύπρο. Στα πλαίσια αυτά, η PwC Κύπρου υπέβαλε προτάσεις και εισηγήσεις αναφορικά με το ΚΕΠ. Στο Μέρος “Ε”, πιο κάτω, γίνεται αναφορά σε μια σειρά εισηγήσεων που υποβλήθηκαν κατά καιρούς στην Πολιτεία από την PwC Κύπρου, για ενίσχυση των κριτηρίων και των διαδικασιών παρακολούθησης και ελέγχου του ΚΕΠ.

Γ. Διαδικασίες αποδοχής πελατών, σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων με πελάτες και μέτρα δέουσας επιμέλειας και διαρκούς και συνεχούς παρακολούθησης.

Η PwC Κύπρου τηρεί υψηλού επιπέδου μέτρα δέουσας επιμέλειας αναφορικά με την παρεμπόδιση και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες για όλους τους πελάτες της, εφαρμόζοντας αυστηρά τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς. Τα μέτρα αυτά διέπονται από την εκάστοτε νομοθεσία, την αντίστοιχη οδηγία της σχετικής εποπτικής αρχής και από τις αυστηρές εσωτερικές της διαδικασίες, όπως αυτές καθορίζονται και από το διεθνές δίκτυο της PwC.

Ενδεικτικά οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας σχετικά με την αξιολόγηση, αποδοχή και συνεχή παρακολούθηση όλων των πελατών, περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Διεξαγωγή ελέγχων από την εξειδικευμένη κεντρική ομάδα, που αποτελείται από 9 έμπειρα στελέχη πλήρους απασχόλησης, την οποία σύστησε ο οργανισμός, με σκοπό την πραγματοποίηση εμπεριστατωμένης αξιολόγησης/εξέτασης της ποιότητας του κάθε πελάτη του οργανισμού.
- Διεξαγωγή των ελέγχων με πρόσβαση χρήσης σε διεθνώς αναγνωρισμένες βάσεις δεδομένων, όπως είναι η World Check και πιο πρόσφατα η Lexis Nexis, για τον εντοπισμό πληροφοριών που αφορούν πιθανές καταδίκες, κυρώσεις, αγωγές κτλ., καθώς και η Factiva/Dow Jones για πληροφορίες που μπορεί να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στη φήμη του πελάτη και κατά συνέπεια και στη φήμη της PwC. Διενεργείται επίσης και έρευνα μέσω διαδικτύου.
- Διεξαγωγή έρευνας αναφορικά με τις κυρώσεις των Ηνωμένων Εθνών, περιοριστικά μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς επίσης και κυρώσεις των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Οι κυρώσεις ή τα περιοριστικά μέτρα εξετάζονται, ανά περίπτωση ξεχωριστά, από ειδική ομάδα νομικών του οργανισμού και αναλόγως του βαθμού επικινδυνότητας επιδιώκεται και η γνωμάτευση της ειδικής ομάδας του διεθνούς δικτύου της PwC.
- Διαδικασία κλιμάκωσης στις περιπτώσεις εκείνες όπου οι έρευνες ανέδειξαν στοιχεία τα οποία χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης και τελικής απόφασης από τα αρμόδια ανώτερα κλιμάκια του οργανισμού.
- Σύγκληση επιτροπής αποδοχής (Client Acceptance Panel) και επιτροπής διατήρησης πελατών (Client Retention Panel) στις περιπτώσεις όπου πληρούνται συγκεκριμένα κριτήρια με στόχο την καλύτερη αξιολόγηση και διαχείριση των ενδεχόμενων κινδύνων που παρουσιάζονται.
- Θέσπιση και λειτουργία επιτροπής εξέτασης συναλλαγών (Transactions Review Panel) που σκοπό έχει την εξέταση συναλλαγών που διενεργούν πελάτες του οργανισμού οι οποίες πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια, ούτως ώστε να διασφαλιστεί η ορθή αξιολόγηση και διαχείριση τυχόν κινδύνων.

Αναφορικά με την παροχή υπηρεσιών πολιτογράφησης σε σχέση με το ΚΕΠ, η PwC Κύπρου εφάρμοσε κατά καιρούς ενισχυμένες διαδικασίες ελέγχου. Σε αυτές περιλαμβάνεται και η κατάρτιση ειδικής επιτροπής εξέτασης όλων των υποψήφιων αιτητών πολιτογράφησης (Citizenship Acceptance Panel - CAP), ως επιπρόσθετη δικλείδα ασφαλείας και ως θεματοφύλακας των κριτηρίων που θέσπισε ο οργανισμός για την αξιολόγηση των αιτητών.

Σημειώνεται ότι ένας σημαντικός αριθμός των αιτητών του ΚΕΠ ήταν υφιστάμενοι πελάτες της PwC για τους οποίους υπήρχε ήδη γνώση και επομένως η εξέταση για τον εκάστοτε αιτητή δεν περιοριζόταν μόνο στις πληροφορίες που υπήρχαν στις διάφορες βάσεις δεδομένων.

Στο **Παράρτημα 1** παρατίθενται συνοπτικά οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας σχετικά με την αξιολόγηση, αποδοχή και συνεχή παρακολούθηση πελατών που ακολουθεί ο οργανισμός.

Δ. Περιγραφή προσφερόμενων υπηρεσιών από την PwC Κύπρου ως πάροχος υπηρεσιών πολιτογράφησης

Η διαδικασία που ακολουθείτο γινόταν στη βάση τριών (3) σταδίων:

1. Το πρώτο στάδιο περιλάμβανε αρχική συζήτηση με τους υποψήφιους πελάτες, οι οποίοι μας προσέγγιζαν αναφορικά με το ΚΕΠ. Σε αυτή δινόταν επεξήγηση των παραμέτρων του προγράμματος και των σχετικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, τις οποίες ο οργανισμός μας μπορούσε να προσφέρει. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος πελάτης επιθυμούσε τις υπηρεσίες μας προχωρούσαμε στη διεξαγωγή ενδεδειγμένων ελέγχων δέουσας επιμέλειας, όπως αυτές παρουσιάζονται στο “**Μέρος Γ**” πιο πάνω. Μετά την ικανοποίηση των προϋποθέσεων αποδοχής, η PwC Κύπρου προχωρούσε σε αποδοχή του πελάτη και παροχή των ζητηθέντων συμβουλευτικών υπηρεσιών που, σε αυτό το αρχικό στάδιο, περιλάμβαναν επεξήγηση των προνοιών και επενδυτικών κριτηρίων του ΚΕΠ καθώς και των απαιτούμενων εγγράφων. Την ίδια διαδικασία ακολουθούσαμε και με υφιστάμενους πελάτες μας ή υποψήφιους πελάτες που ενδιαφέρονταν για το ΚΕΠ.
2. Το δεύτερο στάδιο περιλάμβανε την παροχή συγκεκριμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών που θα μπορούσε να ζητήσει ο πελάτης αναφορικά με την επενδυτική του επιλογή, καθώς και σε σχέση με τα έγγραφα που θα συνόδευαν την αίτηση για σκοπούς του ΚΕΠ, όπως:
 - (α) Συμβουλευτικές υπηρεσίες σε σχέση με το αν η επιλεγμένη επένδυση πληρούσε τα κριτήρια και προϋποθέσεις του ΚΕΠ.
 - (β) Φορολογικές συμβουλές σε σχέση με τις φορολογικές υποχρεώσεις ή και τις τυχόν επιπτώσεις που προέκυπταν από την επιλεγμένη επένδυση καθώς και συμβουλές αναφορικά με θέματα φορολογικής συμμόρφωσης.
 - (γ) Καθοδήγηση σε σχέση με την προετοιμασία/προσκόμιση των εγγράφων που απαιτούσαν οι Αρμόδιες Αρχές.
 - (δ) Μελέτη των όρων της συμφωνίας σε σχέση με την επένδυση και νομική συμβουλευτική υποστήριξη.
 - (ε) Εκτίμηση από τους προσοντούχους εκτιμητές της PwC Κύπρου της αγοραίας αξίας σε περίπτωση αγοράς ακινήτου.

3. Το τρίτο στάδιο περιλάμβανε παροχή συμβουλών και καθοδήγηση στον επενδυτή/αιτητή, σε σχέση με την αίτηση για Μόνιμη Διαμονή και για τις πρόσθετες απαιτούμενες ενέργειες στις οποίες έπρεπε να προβεί για την έκδοση του Κυπριακού Διαβατηρίου και Ταυτότητας, μετά την έγκριση της αίτησης από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Οι πιο πάνω υπηρεσίες παρέχονταν ή συντονίζονταν από εξειδικευμένη ομάδα του οργανισμού μας. Από το 2018 ο οργανισμός μας εγγράφηκε στο Μητρώο Εγγεγραμμένων Παρόχων Υπηρεσιών του ΚΕΠ.

Στο **Παράρτημα 2** παρουσιάζεται λεπτομερέστερη περιγραφή των διαδικασιών και υπηρεσιών που παρείχαμε σε επενδυτές που αιτήθηκαν την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση στα πλαίσια του ΚΕΠ

Ε. Διαχρονική υποβολή εισηγήσεων από την PwC Κύπρου προς την Πολιτεία για ενίσχυση των κριτηρίων και διαδικασιών παρακολούθησης και ελέγχου του ΚΕΠ.

Μεταξύ των ετών 2011 και 2020, η PwC Κύπρου είχε υποβάλει γραπτώς στην Πολιτεία σειρά προτάσεων και εισηγήσεων που στόχευαν στην αυστηροποίηση των κριτηρίων του ΚΕΠ, στην ενίσχυση των διαδικασιών παρακολούθησης και ελέγχου τόσο των αιτητών όσο και των παρόχων των συναφών υπηρεσιών, καθώς και στη διεύρυνση των επενδυτικών κριτηρίων προς όφελος της κυπριακής οικονομίας. Ενδεικτικά αναφέρονται οι πιο κάτω εισηγήσεις που υποβλήθηκαν:

- σύσταση ανεξάρτητης επιτροπής εποπτείας και ελέγχου
- δημιουργία μητρώου πιστοποιημένων παρόχων υπηρεσιών του ΚΕΠ που να υπόκειται στον έλεγχο εποπτικής/ρυθμιστικής αρχής, ώστε να διασφαλιστεί η ικανότητα και η αξιοπιστία εφαρμογής των προνοιών του προγράμματος και τήρησης των κριτηρίων του.
- διενέργεια αιφνιδίων και δειγματοληπτικών ελέγχων επί των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν από τους επενδυτές/αιτητές, όπως και παρόμοιων ελέγχων σε παρόχους υπηρεσιών σε σχέση με την τήρηση των διαδικασιών δέουσας επιμέλειας για τους πελάτες τους, εξακρίβωσης της προέλευσης και νομιμότητας των επενδυτικών κεφαλαίων και τήρηση των προνοιών του σχετικού Κώδικα, ειδικά όσον αφορά στις πρακτικές διαφήμισης του ΚΕΠ.
- εμπλουτισμός των επενδυτικών κριτηρίων για προώθηση επενδύσεων πέραν του τομέα των ακινήτων.

Στό **Παράρτημα 3** επισυνάπτονται ενδεικτικά επιστολές που εστάλησαν. Επιπρόσθετα στο **Παράρτημα 4** παρατίθενται αποσπάσματα από χαρακτηριστικές δηλώσεις του Διευθύνοντος Συμβούλου της PwC Κύπρου, που δημοσιεύθηκαν στον εγχώριο τύπο τα τελευταία χρόνια, μέσα από τις οποίες γίνονται αναφορές για βελτίωση του θεσμικού πλαισίου της χώρας.

Διαχρονικός στόχος της PwC ήταν και παραμένει η δημιουργία αξίας στην οικονομία και η οικοδόμηση της εμπιστοσύνης στην κοινωνία, μέσω της επίλυσης σημαντικών προβλημάτων. Ο σκοπός αυτός καθορίζει τόσο τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων όσο και τις γενικότερες δράσεις και πρακτικές του οργανισμού μας. Για την PwC το κύρος, η αξιοπιστία και η καλή της φήμη είναι υψίστης σημασίας. Γι' αυτό επιθυμούμε να τονίσουμε τη δέσμευση του οργανισμού μας στη διαφάνεια και στην παροχή κάθε δυνατής βοήθειας και στήριξης στο έργο της Ερευνητικής Επιτροπής.

Με εκτίμηση,

A handwritten signature in blue ink that reads 'PricewaterhouseCoopers'.

PricewaterhouseCoopers Ltd

Συνημμένα:

Παράρτημα 1: Διαδικασίες δέουσας επιμέλειας σχετικά με την αξιολόγηση, αποδοχή και συνεχή παρακολούθηση πελατών.

Παράρτημα 2: Παρεχόμενες υπηρεσίες σε σχέση με το ΚΕΠ.

Παράρτημα 3: Εισηγήσεις στην Πολιτεία για ενίσχυση των κριτηρίων και διαδικασιών παρακολούθησης και ελέγχου του ΚΕΠ.

Παράρτημα 4: Αποσπάσματα από δημοσιεύσεις και τοποθετήσεις για βελτίωση του θεσμικού πλαισίου.